

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา(Descriptive research) เพื่อศึกษาสุขภาพจิตและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนกุมภาพันธ์ 2558 วิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2557 ทั้ง 11 คณะ ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะบริหารศาสตร์ วิทยาลัยแพทยศาสตร์และการสาธารณสุข คณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ คณะนิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ และคณะพยาบาลศาสตร์ รวมทั้งหมด 11,836 คน (กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, ข้อมูล ณ วันที่ 7 กรกฎาคม 2557)

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างสุ่มจากประชากรที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2557 ทั้งหมด 11 คณะ คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) จำนวน 387 คน ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n คือ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดประชากร

e คือ คลาดคลาตเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 0.05

$$n = \frac{11,836}{1 + 11,836 (0.05)^2} = 387$$

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ปรับเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 500 คนเพื่อเพิ่มความสมบูรณ์ของข้อมูล

หลังจากนั้น จำแนกกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนนักศึกษาของแต่ละคณะและแต่ละชั้นปี ได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามคณะและชั้นปี

ที่	คณะ/หน่วยงาน	จำนวน นักศึกษา ทั้งหมด(คน)	กลุ่ม ตัวอย่าง (คน)	ชั้นปีที่					
				1	2	3	4	5	6
1	คณะวิทยาศาสตร์	1,503	55	16	14	13	12	-	-

ที่	คณะ/หน่วยงาน	จำนวน นักศึกษา ทั้งหมด(คน)	กลุ่ม ตัวอย่าง (คน)	ชั้นปีที่					
				1	2	3	4	5	6
2	คณะเกษตรศาสตร์	1049	45	12	12	11	10	-	-
3	คณะวิศวกรรมศาสตร์	1890	70	18	18	17	17	-	-
4	คณะศิลปศาสตร์	1346	50	15	15	13	7	-	-
5	คณะเกษตรศาสตร์	433	25	6	6	5	5	3	-
6	คณะบริหารศาสตร์	2754	100	30	30	25	15	-	-
7	วิทยาลัยแพทยศาสตร์และ การสาธารณสุข	547							
	- แพทยศาสตร์	228	16	4	4	3	3	2	-
	- สาธารณสุขศาสตร์	319	22	6	6	5	5	-	-
8	คณะศิลปประยุกต์และการ ออกแบบ	237	15	5	5	3	2	-	-
9	คณะนิติศาสตร์	1074	45	12	11	11	11	-	-
10	คณะรัฐศาสตร์	840	37	10	9	9	9	-	-
11	คณะพยาบาลศาสตร์	163	20	6	5	5	4	-	-
	รวม	11,836	500	140	135	120	100	5	0

เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมวิจัย (Inclusion criteria)

- 1) เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
- 2) สามารถอ่านออกเขียนได้ หรือสามารถพูดคุยสื่อสารหรือโต้ตอบได้เข้าใจ
- 3) มีความสมัครใจและยินดีตอบแบบสอบถามหรือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นแบบเลือกตอบ และเติมข้อความ จำนวน 9 ข้อ ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา คณะ/สาขา /หลักสูตรที่เรียน เกรดเฉลี่ยสะสม ภูมิลำเนา ที่พักอาศัยปัจจุบัน แหล่งเงินทุนทางการเรียน รายได้ของนักศึกษาต่อเดือน นิสัย และโรคประจำตัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิต เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ข้อคำถาม มี 18 ข้อ ประกอบด้วย ด้านนักศึกษา จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1-6 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ ความภาคภูมิใจในตนเอง พฤติกรรมการปรับตัวต่อปัญหา สัมพันธภาพกับผู้อื่น สุขภาพและการดูแลสุขภาพตนเอง

ด้านครอบครัว จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7-11 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับครอบครัวและการเลี้ยงดูสัมพันธ์ภายในครอบครัว เศรษฐฐานะของครอบครัว

ด้านสถาบันการศึกษา จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 12-18 เป็นข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคณะหรือหลักสูตรหรือสาขาที่เรียน กิจกรรมของคณะหรือ สภาพแวดล้อมของคณะและมหาวิทยาลัย

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้น

ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับเล็กน้อย

ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับปานกลาง

ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับมาก

ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับมากที่สุด

การแปลผล ระดับคะแนนเฉลี่ย

4.50 – 5.00 = มากที่สุด

3.50 – 4.49 = มาก

2.50 – 3.49 = ปานกลาง

1.50 – 2.49 = น้อย

1.00 – 1.49 = น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบประเมินภาวะสุขภาพจิต GHQ-28 (General Health Questionnaire - 28) เป็นแบบประเมินปัญหาสุขภาพจิตที่พัฒนามาจาก GHQ ของ เดวิด พี โกลด์เบิร์ก (David P. Goldberg) ที่พัฒนาขึ้นในปี 1970 แปลเป็นภาษาไทยและทำการศึกษาในคนไทยโดย ธนา นิลชัยโกวิทย์ และคณะ (2539) เป็นแบบประเมินปัญหาสุขภาพจิตที่ได้รับการยอมรับกว้างขวางที่สุดในปัจจุบันฉบับหนึ่ง สามารถคัดกรองปัญหาสุขภาพจิตได้ดีโดยบอกได้ว่าบุคคลนั้นจะมีปัญหา สุขภาพจิตหรือไม่ แต่ไม่สามารถบอกการวินิจฉัยได้ว่าเป็นโรคทางจิตเวชชนิดใด ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ และความแม่นยำของเครื่องมือในการคัดกรองปัญหาสุขภาพจิตในชุมชนเมื่อเปรียบเทียบกับกรวินิจฉัยของจิตแพทย์พบว่า Thai GHQ ทุกฉบับ ทั้งฉบับเต็มคือ Thai GHQ 60 และ ฉบับอื่น ๆ ที่ตัดตอนมาจากฉบับเต็มคือ Thai GHQ – 30, Thai GHQ – 28 และ Thai GHQ – 12 มีค่าความเชื่อถือได้และความแม่นยำอยู่ในเกณฑ์ดีได้แก่ ความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) ของข้อคำถามมีค่า Cronbach's alpha coefficient) ตั้งแต่ 0.84 ถึง 0.94 และมี ค่าความไว (Sensitivity) ตั้งแต่ร้อยละ 78.1 ถึง 85.3 และความจำเพาะ (Specificity) ตั้งแต่ร้อยละ 84.4 ถึง 89.7

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบถึงสภาวะสุขภาพในระยะสองถึงสาม สัปดาห์ที่ผ่านมา โดยแบบสอบถามจะมีคำถาม 28 ข้อ โดยแต่ละกลุ่มอาการจะมี 7 ข้อคำถาม ดังนี้

- กลุ่มอาการทางร่างกาย (Somatic Symptom) ได้แก่ คำถามข้อ 1 – 7
- กลุ่มอาการวิตกกังวลและการนอนไม่หลับ (Anxiety and insomnia) ได้แก่ คำถามข้อ 8 – 14
- กลุ่มอาการละเอียดไม่เอาใจใส่ต่อสังคมรอบตัว (Social dysfunction) ได้แก่ คำถามข้อ 15 – 21
- กลุ่มอาการซึมเศร้าอย่างรุนแรง (Severe depression) ได้แก่ คำถามข้อ 22 – 28

การให้คะแนน คำตอบในแต่ละคำถาม แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ ดีกว่าเดิม เหมือนเดิม แย่กว่าเดิม แย่กว่าเดิมมาก ซึ่งโกลด์เบิร์ก(Goldberg) แนะนำให้ใช้การคิดแบบ GHQ score (0-0-1-1) นั่นคือหากตอบดีกว่าเดิมหรือเหมือนเดิม จะได้ค่าคะแนน = 0 หากตอบแย่กว่าเดิม หรือแย่กว่าเดิมมาก จะได้ค่า

คะแนน = 1 ซึ่งสะดวกและได้ผลไม่แตกต่างจากการคิดคะแนนแบบ Likert score (0-1-2-3) โดยพบว่า correlation ระหว่าง 2 วิธีนี้อยู่ระหว่าง 0.92-0.94

การแปลผล ใช้จุดตัดคะแนนต่ำ 5/6 โดยคะแนนตั้งแต่ 6 ขึ้นไปถือว่ากลุ่มผิดปกติหรือมีปัญหาสุขภาพจิต

การทดสอบเครื่องมือและการหาค่าความเชื่อมั่น

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องในด้านเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ จากนั้นนำร่างแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ของผู้ทรงคุณวุฒิ มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ผลการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา พบว่า ข้อคำถามมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งเป็นค่ายอมรับได้

2. การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 30 คน จากนั้นหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิต เท่ากับ .81 ส่วนแบบประเมินภาวะสุขภาพจิต GHQ-28 เท่ากับ .85 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไปได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีขั้นตอนดังนี้

1) ผู้วิจัยเสนอโครงการวิจัยเพื่อพิจารณาและรับการรับรองการทำวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และเมื่อผ่านการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการแล้ว จึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

2) ผู้วิจัยดำเนินการทำหนังสือถึงแต่ละคณะ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

3) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองในแต่ละคณะ ในช่วงภาคการศึกษา ภาคปลาย ปีการศึกษา 2557 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนกุมภาพันธ์ 2558 โดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิต และแบบประเมินสุขภาพจิต GHQ-28 และเก็บรวบรวมกลับทันทีหลังเสร็จสิ้นการตอบแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการพิจารณาและรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และได้รับการยินยอมจากกลุ่มตัวอย่างให้เก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพจิตและปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆในกลุ่มนักศึกษา ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีความเป็นส่วนตัวสูง ข้อมูลบางส่วนอาจเป็นข้อมูลที่นักศึกษาไม่ยอมเปิดเผย หรือสูญเสียความเป็นส่วนตัวและความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของวัยรุ่น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้คำนึงถึงหลักจริยธรรมการวิจัย การเคารพสิทธิส่วนบุคคลและพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัย โดยปฏิบัติ ดังนี้

1) เคารพในความเป็นบุคคล โดยผู้วิจัยมีการอธิบายและชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ การดำเนินการวิจัย สิทธิ

ของผู้เข้าร่วมวิจัย การปกปิดความลับ และความรับผิดชอบของผู้วิจัย เปิดโอกาสให้ซักถามและให้อิสระในการตัดสินใจ พร้อมลงนามยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย หากผู้เข้าร่วมวิจัยไม่ต้องการเข้าร่วมการวิจัยสามารถปฏิเสธได้ หรือระหว่างที่เข้าร่วมการวิจัย หากมีความประสงค์ที่จะยุติการเข้าร่วมการวิจัย ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถกระทำได้โดยไม่มีผลเสียใดๆต่อผู้เข้าร่วมวิจัย

2) หลักของผลประโยชน์ การวิจัยครั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดผลเสียใดกับผู้เข้าร่วมการวิจัย โดยข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะทำให้ทราบถึงภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ซึ่งจะนำไปสู่วางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตของนักศึกษาได้อย่างเหมาะสม สามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดระบบบริการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และดูแลนักศึกษาที่มีปัญหาด้านต่างๆหรือนักศึกษาที่มีความเสี่ยงที่อาจจะเกิดปัญหาสุขภาพจิตต่อไป

3) หลักความยุติธรรม โดยผู้วิจัยให้ความสำคัญกับผู้เข้าร่วมวิจัยอย่างเท่าเทียมกัน การศึกษาครั้งนี้ ไม่ขัดต่อกฎหมายและหลักศีลธรรมอันดี ผู้วิจัยเขียนรายงานการวิจัยและเผยแพร่ข้อมูลตามความเป็นจริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลทั้งหมดและทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ .05 โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย ร้อยละ
2. วิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์ของตัวแปรโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน
3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเพื่อหาอำนาจทำนายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิต